

VEREJNÝ A SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

28.marec sa zapísal za **Deň všetkých pedagogických pracovníkov** a je spätý s menom učiteľa národov. Ján Amos Komenský bol jedným z prvých bojovníkov za poskytnutie vzdelania ľuďom bez rozdielu rasy a sociálneho postavenia. V jeho ideách pokračujú učitelia i dnes.

Pri príležitosti sviatku učiteľov, dňa 27. marca 2013 v reštaurácii Réva, Pavol Molnár starosta obce Turňa nad Bodvou privítal súčasných i bývalých učiteľov–dôchodcov ZŠ Turňa nad Bodvou, kde sa im poďakoval za prácu v prospech rozvoja, vzdelania hodnôt i talentov žiakov.

Podobný scenár sa zopakoval dňa 5. apríla 2013 v miestnom kultúrnom dome, kde sa stretli súčasní a bývalí pedagógovia ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským - Alapiskola.

Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov a samosprávne orgány obce Turňa nad Bodvou zorganizovala **32. ročník hodnotenia vína** od pestovateľov hrozna, alebo od občanov, ktorí si víno vyrobili z nakúpeného hrozna. Vyhodnotenie súťaže sa konalo dňa 19. apríla 2013 v Pohostinstve pri stanici.

V kategórii biele vína, sa víťazným vínom stala vzorka z odrody Šumivé, ročník 2012 od pestovateľa Ing. Petra Kováča. Na druhom mieste skončila vzorka Cserszegi, ročník 2012 od Ing. Juraja Gašpara a na treťom mieste skončil Zoltán Dobos so vzorkou Chardonnay, ročník 2012.

Medzi červenými vínami sa víťaznou vzorkou stala Frankovka, ročník 2011 od Attilu Dobosa. Porota udelila druhé miesto pre Viliama Smajdu za vzorku Rosé – Frankovka, ročník 2012 a tretie miesto obsadil Ing. Peter Kováč s vínom z odrody Šumivé, ročník 2012.

V rámci významnému športovému podujatiu, akým je **Medzinárodný maratón mieru MMM Košice**, dňa 4. októbra 2013 došlo ku **kladeniu vencov** pri pamätníku MMM v Turni nad Bodvou. Prítomný bol Dr. Štefan Daňo, prezident Maratónskeho klubu v Košiciach, Czibalmosné Molnár Éva, generálny konzul MR v Košiciach, Tomorszki István, primátor mesta Szendrő, Pavol Molnár, starosta a Milan Drobňák, zástupca starostu obce Turňa nad Bodvou.

Dňa 5. októbra 2013 na Železničnej stanici v Turni nad Bodvou došlo k slávnostnému **odhaleniu pamätnej tabule pri príležitosti 90. výročia úmrtia Bélu Gerstera, staviteľa železničnej trate Košice - Turňa**. O 10:00 hodine na stanicu dorazil historický maratónsky vláčik s hosťami z Košíc, ktorých spevom vítala folklórna ženská skupina Živena z Moldavy nad Bodvou. Po uvítacom príhovore Pavla Molnára, starostu obce Turňa nad Bodvou nasledoval príhovor Ing. Ladislava Olexu, vedúceho odboru dopravy Košického samosprávneho kraja a Juraja Halása, predsedu Historickej spoločnosti v Košiciach. Oficiálnu časť programu uzavrelo vystúpenie miestneho spevokolu Búzavirág a žiakov základnej školy. Po odhalení pamätnej tabule, umiestnenej na staničnej budove sa uložili pietne vence a po malom občerstvení sa hostia presunuli k pamätníku MMM, aby si pripomenuli miesto prvého štartu košického maratónu z roku 1924.

V rámci tejto akcie, Komisia mládeže a športu pri obecnom zastupiteľstve zorganizovala tradičný **športový deň pre žiakov základnej školy**, ktorý pozostával z disciplíny poľný beh s miestom konania na lúke pod starým cintorínom.

Pri Reštaurácii pod hradom sa v poobedňajších hodinách konal **koncert Rock pod hradom 2**, kde vystúpilo 10 rockových a metalových skupín medzi nimi aj známa metalová skupina AKELA z Budapešti.

Dňa 9. novembra 2013 sa na Slovensku konali **voľby županov a poslancov do vyššieho územného celku (VÚC)**. Od rozhodnutí županov a poslancov závisí aké budú v regiónoch stredné školy, nemocnice, sociálne či kultúrne zariadenia, opravy ciest II. a III. triedy, dotácie škôl, sociálnych služieb, kultúry, športu a iné. Voľby do VÚC sa radia medzi druhy volieb s najnižšou účasťou občanov Slovenska. O nič lepšia situácia nebola ani v terajších voľbách, hlasovať prišlo iba 20,11% z 4 463 039 oprávnených voličov. Najviac hlasov získali kandidáti na župana politickej

strany SMER, celkovo v siedmych krajoch Slovenska. Prekvapením volieb bol úspech Mariána Kotlebu, ktorý v Banskobystrickom kraji odsunul Ľudovíta Kaníka na tretie miesto a tak postúpil do druhého kola volieb župana s ďalším kandidátom Vladimírom Maňkom. Jediný pravičiar, ktorý vyhral prvé kolo volieb župana bol Pavel Frešo v Bratislavskom kraji.

V Trenčianskom, Žilinskom a Prešovskom samosprávnom kraji boli získaním nadpolovičnej väčšiny hlasov zvolení predsedovia krajov, ktorými sú Jaroslav Baška (Trenčín), Juraj Blanár (Žilina) a Peter Chudík (Prešov). Druhé kolo volieb sa bude konať 23. novembra v prípade Bratislavského, Trnavského, Nitrianskeho, Banskobystrického a Košického samosprávneho kraja. O miesto župana v Košickom kraji sa bude uchádzať **Zdenko Trebuľa** a **Rudolf Bauer**.

V obci Turňa nad Bodvou v troch volebných okrskoch z 2701 oprávnených osôb zapísaných do zoznamu voličov, prišlo hlasovať 575 obyvateľov obce, čiže 21,28 % oprávnených voličov.

Podľa hlasovacích lístkov odovzdaných za poslancov do Košického samosprávneho kraja, najviac hlasov v počte 384 dostal kandidát Ing. László Köteles (SMK) a 239 hlasov získal kandidát na župana JUDr. Zdenko Trebuľa (SMER).

Dňa 23. novembra 2013 sa konalo 2. kolo volieb županov do vyššieho územného celku, ktorého sa víťazmi stali Pavol Frešo (Bratislava), Marián Kotleba (Banská Bystrica), Milan Belica (Nitra), Tibor Mikuš (Trnava) a v **Košickom kraji sa županom stal Zdenko Trebuľa** s 53,1 % hlasov pred Rudolfom Bauerom, ktorého volilo 46,9 % voličov.

V obci Turňa nad Bodvou z 2699 oprávnených osôb zapísaných do zoznamu voličov, prišlo hlasovať 218 obyvateľov obce, čo znamená 8,08 % účasť. Podľa hlasovacích lístkov odovzdaných za predsedu do VÚC, 162 hlasov získal kandidát **Zdenko Trebuľa** a 54 voličov hlasovalo za **Rudolfa Bauera**.

V roku 2013 sa uskutočnili 4 riadne zasadnutia Obecného zastupiteľstva (OZ). OZ sa zaoberalo najmä týmito hlavnými bodmi:

Zápisnica z 13. zasadnutia OZ zo dňa 26.marca 2013

- Návrh rozpočtu oboch základných škôl na roky 2013-2015 bol poslancami jednomyselne schválený.
- Návrh rozpočtu obce Turňa nad Bodvou na roky 2013-2015 bol poslancami jednomyselne schválený.

Zápisnica zo 14. zasadnutia OZ zo dňa 24. júna 2013

- Záverečný účet a plnenie programového rozpočtu obce Turňa nad Bodvou za rok 2012 bol poslancami OZ jednomyselne schválený. Ako vyplýva z výsledkov hospodárenia, obec ukončila rozpočtový rok 2012 s prebytkom a z toho dôvodu OZ schválilo tvorbu rezervného fondu vo výške 135 664,67 €.
- Na základe vykonaného štvorročného preskúmania Územnoplánovacej dokumentácie obce Turňa nad Bodvou v roku 2012 podľa § 30 ods. 4 zákona č. 50/1976 Zb. O územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov, obyvatelia ani organizácie obce nepodali žiadne pozmeňujúce návrhy na zmenu alebo úpravu územného plánu obce. OZ rozhodlo o ukončení pravidelného štvorročného preskúmania Územnoplánovacej dokumentácie a tak nebudú vykonané jej zmeny ani úpravy.
- Východoslovenská distribúcia a.s. Košice vykonáva obnovu vysokonapäťových prípojok. Dlhodobým problémom je permanentná poruchovosť dodávky energie do južných častí obce. Išlo by o zámenu doterajších vysokonapäťových vodičov za izolované a zriadenie 22 kV transformátorovej stanice. Na základe vykonanej obhliadky územia obce vhodným priestorom sa javí dvor bývalého kasína, ktorého vlastníkom je obec. Obecné zastupiteľstvo obce Turňa nad Bodvou schválilo zriadenie murovaného boxu pre 22 kV trafostanice na parc. č. 5426/1 a 355.
- OZ obce Turňa nad Bodvou vyčlenilo k príspevku 3000 € od SLSP a.s. z prebytku rozpočtu obce pre rok 2013 sumu 3000 € na spolu financovanie nákladov spojených s odstránením škôd na

oplotení športového areálu (futbalového ihriska), spôsobeným silným vetrom.

Zápisnica z 15. zasadnutia OZ zo dňa 25. novembra 2013

- V správe starostu obce o aktivitách v obci bol podaný návrh na zníženie počtu poslancov obecného zastupiteľstva obce Turňa nad Bodvou na volebné obdobie 2014-2018. Návrh zmeny počtu poslancov OZ na počet 9 bol hlasovaním poslancov schválený.
- Obsah kroniky za rok 2012 bol poslancami OZ jednomyselne schválený.
- Zmluva na výkon verejného obstarávania na nákup zemného plynu bol poslancami jednomyselne schválený.
- Východoslovenské múzeum v Košiciach požiadal obec Turňa nad Bodvou o príspevok na vydanie publikácie o histórii okolia našej obce a regiónu. Hlasovaním poslancov OZ bol schválený príspevok vo výške 300 €.
- Projekt „Pestovanie energetických porastov“, starosta obce uviedol, že je možnosť získať grant na predmetný projekt. Hlasovaním poslancov OZ bol tento návrh jednomyselne schválený.

Projekt „**Pestovanie energetických porastov v Turni nad Bodvou**“ bol Úradom vlády splnomocnenca pre rómske komunity schválený a s realizáciou projektu sa začne v roku 2014. Vytvorí sa jedno nové pracovné miesto z radov rómskej komunity a nakúpi sa technika slúžiaca na práce v teréne. Zámerom projektu je pestovaním energetických porastov ako topoľ, vŕba, či agát biely prispieť k zlepšeniu kvality života marginalizovanej rómskej komunity v obci a vytvoriť nové pracovné miesto. Dreviny poskytnú lacné a dostupné palivo pre domácnosti sociálne odkázanej rómskej menšiny.

Zápisnica zo 16. zasadnutia OZ zo dňa 19. decembra 2013

- Odstúpenie plnenia zmluvných záväzkov prevádzkovateľa káblovej televízie SLOVANET s.r.o. na firmu Systém Maléter so sídlom v Turni nad Bodvou, bol hlasovaním poslancov OZ schválený.
- Darovacia zmluva Holcim a.s. - slobodáreň. V návrhu darovacej zmluvy je uvedené, že náklady na zápis vlastníckeho práva bude znášať obec. Hlasovaním poslancov bol tento návrh schválený.
- Firma Holcim a.s. obci daroval 15 paliet cementu nižšej kvality.
- Príkazná zmluva na výkon verejného obstarávania na nákup elektriny. Pán starosta uviedol, že ide o obdobnú zmluvu akou bola zmluva na nákup zemného plynu schválená na 15. zasadnutí OZ.
- Odovzdanie správy majetku Základnou školou s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola obci Turňa nad Bodvou. Ide o priestory na dvore bývalej „Vesny“, škola učebňu nevyužíva a preto ich vracia obci.

KULTÚRA

Dňa 3. februára 2013 sa v miestnom klube dôchodcov konala akcia pod názvom „Fašiangová ochutnávka vína“, ktorého sa zúčastnilo približne 70 záujemcov. Hostom tejto nedeľňajšej akcie bol Horváth Sándor, vinohradník a vinár z maďarskej tokajskej obce Mád. V ochutnávke a zároveň aj v predaji boli rôzne druhy vína ako suché muškátové víno, suchý, polosladký alebo sladký furmint Výtlačok z predaja bol pripísaný na účet verejnej zbierky obnovy hlavného oltára turnianskeho kostola. O príjemnú fašiangovú atmosféru sa postaral miestny spevokol Búzavirág. Spestrením programu bola tombola a tak si šťastlivci mohli domou odniesť aj pekné vecné ceny.

Naša obec si kladením vencov, dňa 17. marca 2013 pripomenula 165. výročie revolúcie a národnooslobodzovacieho boja 1848/49. Pri tejto udalosti, pri dvojitom kríži v starom cintoríne, sa zišli členovia Základnej organizácie Csemadoku v Turni nad Bodvou. Na začiatok si prítomní vypočuli báseň „Nebojím sa o teba domov môj“ v podaní Tünde Krompaskej, pedagogičky základnej školy – Alapiskola, za ktorým nasledoval príhovor Attilu Komjátiho, predsedu Z.o.

Csemadoku v Turni nad Bodvou. Poďakovanie patrí žiakom ZŠ –Alapiskola a miestnemu spevokolu Búzavirág za pekný kultúrny program. Na spomienku 179 dobrovoľných účastníkov bojov z našej obce a okolia, bola pod križ a na hrob Pála Willigera uložená kytica a spomienkový veniec.

Dňa 20. apríla 2013 sa v miestnom Infocentre konala zaujímavá prednáška s témou „Vzácné fresky gemerských kostolov“. Na pozvanie farára Dr. Attilu Juhásza, prednášku viedla pani Mária Prokoppová, profesorka a historička umenia.

V Karpatskej kotline a okolí Gemera sa nachádza prekvapujúco veľa, ale na druhej strane málo známych stredovekých fresiek. Súbor hodnotných a vzácných malieb nachádzajúcich sa v 11 gemerských kostolov vzbudilo pozornosť aj Európskej Rady, ktorá v roku 2000 slávnostne otvorila Slovensko – Maďarskú putovnú výstavu. Táto výstava už odvtedy pochodila veľa európskych miest ako významné dedičstvo európskej kultúry. Prednáška bola dôležitá pre našu obec z toho hľadiska, že fresky nachádzajúce sa v turnianskom kostole sú veľmi podobné tým gemerským. Podľa profesorky, fresky v našom kostole sú na oveľa vyššej umeleckej úrovni, ako tie, ktoré vo svojej práci o gemerských freskách spomína. To iba potvrdzuje skutočnosť, že Turna za dávnych čias bola vplyvným a dôležitým obchodným centrom pre okolité obce z čoho mala dostatok finančných prostriedkov aj na uznávaných majstrov, ktorí svätyňu kostola vyzdobili umelecky hodnotnými freskami. Prednášky sa zúčastnil aj Ján Krcho, historik architektúry a vedúci lektor Technickej univerzity v Košiciach. Jeho krátka prednáška obsahovala výsledky doterajšej reštaurátorskej práce v turnianskom kostole. Posolstvom celej prednášky bolo uviesť pozornosť na tieto fresky a lepšie si vážiť historické dedičstvo, ktoré je nutné zachovať aj pre budúcu generáciu.

Miestna Z.o. Csemadoku v Turni nad Bodvou, dňa 28. apríla 2013 odhalila pamätnú tabuľu na pamiatku rodáka našej obce, pedagóga, redaktora a básnika Fecsó Pála. Mramorová pamätná tabuľa je umiestnená na priechodí rodného domu, ktorá sa nachádza na Hlavnej ulici pod s. č. 500. Súčasným vlastníkom domu je syn Fecsó Szilárd s manželkou Ivetou.

Spomienková slávnosť sa uskutočnila z príležitosti jubilejného 80. výročia narodenia Fecsó Pála. Program sa začal príhovorom Attilu Komjátiho, predsedu miestnej organizácie Csemadoku za ktorým si prítomní vypočuli báseň v prednese Krištofa Krompaského, žiaka ZŠ – Alapiskola. V dlhom a dojemnom príhovore Dr. Michala Mázika, sa účastníci spomienkovej slávnosti dozvedeli zaujímavé informácie aj o živote a literárnej činnosti Fecsó Pála, za ktorým nasledovalo odhalenie pamätnej tabule a polozenie pietneho venca. Program sa tým ešte neskončil, prítomní sa presunuli do budovy miestneho Infocentra, kde sa konala prednáška a premietanie starých fotografií zo života Fecsó Pála a jeho pedagogickej činnosti, ktoré z archívu a rozprávania starších ľudí zostavil Ladislav Füleky a Erik Majancsík, žiaci ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola. Za touto zaujímavou prednáškou, Dr. Michal Mázik pokračoval vo svojom prednese z ktorého sme sa dozvedeli veselé ale aj smutné životné príbehy Fecsó Pála. Slávnostnú atmosféru uzatváralo malé pohostenie.

Lúka nad Reštauráciou pod hradom, v sobotu dňa 25. mája 2013 ožila stredovekou históriou. Rytierske súboje, rinčanie mečov, delostrelecká paľba, dobový jarmok, hudba, tanec a to ešte nie je všetko, čo prilákalo nadšených divákov nielen z Košického okolia, ale aj z iných kútov Slovenska. Po vlnajšom prvom a úspešnom podujatí aj v tomto roku došlo k usporiadaniu **Turnianskych rytierskych slávností**, ktorých organizátorom bola historická šermiarska skupina Sagremor a Mária Dontová, majiteľka reštaurácie. Sponzormi a partnermi tejto akcie boli samosprávne orgány obce Turna nad Bodvou a mnoho ďalších organizácií, združení či súkromných podnikateľov Košického okolia. Podujatie sa začalo o 13:00 hodine slávnostným zahájením programu príhovormi a slávnostnou paľbou z diel a ručníc. V programe vystúpili rôzne skupiny historického šermu medzi ktorými bola Nitrianska turnajová spoločnosť, Dagstýr- historická skupina z obdobia Vikingov, Taurus Ater z Martina, Sagremor z Košíc, voľné šermiarske združenie Banda tupých hláv – Batuhla z Popradu, In Articulo Mortis a šermiarska skupina Espada, Liptovský Mikuláš. Predstavenie týchto

skupín bolo zamerané na priblíženie života v stredoveku – gotiky, šermu jednoručným mečom či už v kombinácii so štítom, alebo bez nej, boj s tesákom a dýkami, historické bitky s kombináciou palných zbraní a diel. Okrem šermiarskych skupín sa divákovi predstavila skupina Aquila z Bojníc, ktorá predviedla ukážky loveckej techniky a výcvik dravých vtákov ako Myšiak, Orol skalný či Plamienka driemavá. Pre odľahčenie bojovej atmosféry sa divákovi predstavila tanečná skupina Alimah, ktorá predviedla dobové tance panských dvorov.

Vo večerných hodinách, nepriateľské vojská „dobili Turniansky hrad“, ktorú imitovala vysoká drevená hradba. Hrou dobitia hradu sa diváci ocitli v druhej polovici 15. storočia, priamo uprostred bojov bratříkov Jána Jiskru z Brandýsa a vojska Mateja Korvína. Za týmto zaujímavým vystúpením nasledoval program „Vikingská smršť s ohňovkou“ v podaní skupiny Dagstýr. Po zotmení prišiel rad na popravu zajatých väzňov, kde boli divákovi predstavené rôzne techniky mučenia a donucovacie prostriedky akými panstvo v stredoveku bolo schopné dosiahnuť priznanie viny zajatca. Záverečným programom bolo vystúpenie orientálnych tanečníc skupiny Alimah a ohňová show.

Počas celého dňa boli pre deti pripravené rôzne hry a jazda na koni. Nechýbal ani historický remeselnícky jarmok, kde umelci predviedli šikovnosť svojich rúk a ponúkali svoje výrobky z remeselného odvetvia ako hrnčiarstvo, umelecké kováčstvo, drevorezba, kožiarstvo a iné.

Návštevníkov vítala aj dobová kuchyňa, kde boli pripravené rôzne jedlá z prísad, aké poznala gastronómia v časoch stredoveku.

Podujatie sa zapísalo za veľmi úspešné a nedá sa nespomenúť aj vďaka veľkému počtu divákovi, ktorí na predstavenie došli aj napriek obzvlášť nepriaznivému, takmer celodennému daždivému počasiu.

Dňa 8. júna 2013 sa pri Reštaurácii pod hradom konala akcia po názvom „**Mega zábava**“, alebo „**Bazi nagy mulatóshow**“, hudobno - zábavný celovečerný program, ktorého hlavným organizátorom bol miestny, amatérsky spevák a hudobník **Zoltán Zsigrai**. V programe vystúpili spevácke talenty z MR ako Bohém Nagyzsoló a R-stone, ktorí okrem spevu, zohrávali aj rolu v podobe moderátora – hostiteľa tohto večera. Ďalším účinkujúcim bol Szaby, Rekord Zetor a samozrejme nechýbal ani náš Zoltán Zsigrai. Súčasťou programu bola aj tombola. V zlosovaní boli dedikované CD platne od spevákov, ktorí počas tohto večera vystupovali a zabávali obecenstvo. Úspešnosť hudobnej show potvrdila dobrá nálada a tancovačka v radoch početného publika.

Dňa 22. júna 2013 bola lúka pri Reštaurácii pod hradom opäť rušná nadšeným publikom, kde sa konalo podujatie „**Rock pod hradom**“. Koncert, ktorý sa začal okolo obeda, trval až do tretej hodiny rannej, počas ktorého vystúpilo až 18 rockových a metalových skupín v nasledovnom poradí: Farby Laky (Rožňava), Agony (Hrhov), Disaster (Rožňava), Heartrock (Košice), Born For Reason (Moldava nad Bodvou), Choré Vraný (Košice), Jimmy & Band (Turňa nad Bodvou), Renaissense (Rožňava), Tribe (Moldava nad Bodvou), Alldevils (Jablonov nad Turňou), Mandragora (Bratislava), Ravenclaw (Košice), Insane (Budapešť), Khadaver (Prešov), Infer (Košice), Perversity (Prešov), HS 23 (Košice) a nakoniec vystúpila skupina Brokenroll z Košíc.

Kultúrne centrum Údolia Bodvy a Rudohoria, Kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja spoločne s Občianskym združením Fecsó Pál, začiatkom augusta 2013 v obci Turňa nad Bodvou zorganizovali **2. ročník umeleckého tábora „Výtvarné leto Údolia Bodvy 2013“**. Skupinku umelcov tvorili mladí ľudia, prevažne študenti vysokých umeleckých škôl z Košického okolia, ale aj z MR. Dvojtýždňový tábor sa končil výstavou výtvarných prác, ktorá sa konala dňa 17. augusta 2013 v miestnom Infocentre. Vystavené boli obrazy, keramika, hrnčiarske výrobky, maľba na hodváb či linoryt. Inšpiráciou pre umelcov boli hlavne staré budovy, pamiatky, ako aj prírodné krásy okolia obce, ktoré sa stali objektom vhodným na ich umelecké stvárnenie. Vystavovateľmi boli: Fecsó Szilárd, Komjáti Zsolt, Csernok Barna, Éliás Ádám, Pribék Gábor, Dudás Bálint, Fecsó Yvett, Szunyog Juli, Király Zsuzsa a Sándor Béla.

Organizátori plánujú ďalší ročník umeleckého tábora aj na budúci rok o ktorý je zo strany

výtvarníkov a milovníkov umenia naďalej veľký záujem.

Dňa 17. augusta 2013 sa pri Reštaurácii pod hradom konali **Turnianske historické slávnosti**, kde sa návštevníci stali svedkami šermiarskych súbojov, práce hradných sokoliarov, do tanca vyhrávala írská hudba a nechýbali ani orientálne tanečnice. Po zotmení program nabral na vážnosti a pre silné povahy bola pripravená tortúra mučenia a inkvizícia bežne používaná v časoch stredoveku. Program sa končil ohňovou show.

Účinkujúcimi boli šermiarske skupiny Batuhla, Aramis, In Articulo Mortis, Sagremor, II. Légia Adivtrix, mušketeri Bethlen Garde, Harcosok táncosai – tanečnice z MR, Cailleach Irish folk band a sokoliarska skupina Horus.

Generálnym partnerom bol Holcim a.s., ktorý zorganizoval sprievodný program pozostávajúci z exkurzie do cementárne v hodinových intervaloch a slávnostné odovzdávanie cien pre víťazné projekty. Cena Holcim **„Pomáhame stavať vaše sny“** na rozvoj východného Slovenska bola určená pre jednotlivcov, skupinou občanov, verejné inštitúcie, obce, školy či mimovládne organizácie, ktorí sa zamerali na projekty určené pre zmysluplné trávenie času detí a mládeže.

Napriek nižšej návštevnosti sa celodenný program zapísal za ďalšie úspešné kultúrne podujatie.

Dňa 6. septembra 2013 sa vo večerných hodinách zišla vyše stovka záujemcov pred bývalou budovou Župného domu, aby sa zúčastnili kultúrneho programu pod názvom **„Župný dom ožije“**.

Hlavným organizátorom podujatia bola miestna Základná organizácia Csemadoku a Občianske združenie ICS VIA NOVA. Na nádvorí budovy boli vystavené archívne fotografie v kontraste s fotografiami, ktoré zachytávajú súčasný dezolátny stav Župného domu. Po úvodnom príhovore, si prítomní vypočuli aj stručnú históriu a zaujímavé informácie o budove zaznamenané v starých dokumentoch z roku 1869.

Program pokračoval pred hlavnou bránou budovy, kde sa konalo **„Župné valné zhromaždenie“** a k slovu sa dostali aj obyvatelia, ktorí v riešení svojich sťažností, pripomienok mali možnosť sa obrátiť na „župana“ imitujúc život v obci za obdobia, kedy ešte Župný dom prekvtal životom a slúžil svojmu pôvodnému účelu. Na projekčné plátno boli premietané staré fotografie, pohľadnice a zaujímavá 3-dimenzová video animácia, ktorá otvorila pomyslené dvere do minulosti odhaliac pôvodnú krásu budovy župného sídla.

Po „cestovaní v čase“ odzneli piesne v podaní miestneho spevokolu Búzavirág a sólo spev v podaní Evy Vevericovej a Krištofa Krompaského. Súčasťou programu bola aj **výstava pohľadníc**, ktorá vznikla na základe projektu Mail ART občianskeho združenia Fecsó Pál. Pre väčšiu vierohodnosť oživenia župného domu, projekt vyzýval ľudí k posielaniu pohľadníc na adresu župného domu. Pohľadnice mali obsahovať dobový text z čias existencie budovy ako sídla Abovsko - Turnianskej župy. Ľudia na túto nezvyčajnú výzvu reagovali veľmi pozitívne, čoho dôkazom bolo množstvo pohľadníc z ktorých niekoľko došlo aj zo zahraničia. Zaujímavosťou výstavy neboli len samotné pohľadnice, ale ich nezvyčajné usporiadanie a zlepenie do tvaru postáv, napnuté do dreveného skeletu a umiestnené pred bočnú stranu budovy. Vo večerných hodinách, bola každá jedna inštalácia zospodu osvetlená halogénovou lampou, čo vrhal tieň na stenu budovy, kde sa objavili figurálne postavy.

Po skončení programu, na nádvorí Domu remesiel sa konala zábava, kde do tanca vyhrávala hudobná skupina Mona Lisa Smile z Moldavy nad Bodvou.

Dňa 4. októbra 2013 sa v miestnom Kultúrnom stredisku v Turni nad Bodvou uskutočnila **etnografická výstava starých fotografií pod názvom „Ľudia, miesta, udalosti...“**. Autorom diel bol Veres József, ktorý sa narodil v obci Host'ovce a neskoršie pôsobil ako pedagóg v Košiciach. Jeho veľkou vášňou bolo svojim fotoaparátom zachytávať dedinský život, rôzne udalosti, sviatky, prácu ľudí, alebo prírodné krásy širokého okolia z výletov na ktoré rád chodieval. Putovná výstava z výberu diel Veresa Józsefa obsahovala fotografie z rokov 1920 – 1930. Výstavu otvoril Pavol Molnár, starosta obce Turna nad Bodvou za ktorým nasledoval príhovor Dr. Bodnár Móniky, etnografky a pracovníčky múzea Herman Ottó v Miškolci, ktorej vďačíme nielen zato, že nám

výstavu do našej obce doniesla, ale aj za stručnú históriu a doplnujúce informácie o jednotlivých vystavených fotografiách, či portrétoch.

ZDRAVOTNÍCTVO, SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ A OBYVATEĽSTVO OBCE

Ku dňu 31. decembra 2013 bolo v obci Turňa nad Bodvou evidovaných **3682** obyvateľov. Za rok 2013 je evidovaný prírastok obyvateľov obce v počte **79**. Do obce sa prisťahovalo **31** a narodilo sa **48** nových obyvateľov.

Za rok 2013 je evidovaný úbytok obyvateľov obce v počte **101**. Z obce sa odsťahovalo **72** a zomrelo **29** obyvateľov obce.

Na matričnom úrade v Turni nad Bodvou boli zaznamenané:

1 občiansky sobáš, **6** cirkevných sobášov a **2** občianske pohreby manželov Magdalény a Karola Wienerových.

V dňoch od 2. do 3. júla 2013 sa v našej obci konal **zber obnoseného a nepotrebného šatstva** v miestnom Infocentre. Rovnako ako vlani, aj v tomto roku boli balíky prevzaté neziskovou organizáciou Pomocný anjel, ktorého cieľom je pomáhať sociálne slabším rodinám a chorým občanom. Do zberu sa mohlo odovzdať dámske, pánske a detské oblečenie, posteľné obliečky, uteráky, záclony, metrový textil, deky, tkané koberce ale aj periny.

Dňa 23. júla 2013 v starom cintoríne, okoloidúcich šokoval **nález 29-tich zničených, doslova zdevastovaných pomníkov a náhrobných dosiek**. Išlo tu výhradne o vandalizmus pravdepodobne skupiny ľudí. Polícia začala pátranie po neznámych páchatel'och, ktorí v pomätenosti si vybili prebytočnú energiu rozkopaním náhrobkov. Týmto barbarským činom spôsobili nielen materiálne škody, ale aj zneuctenie miesta odpočinku zosnulých a pobúrenie príbuzných a obyvateľov obce. Škody boli poriadne vysoké, zo zatiaľ vyčíslených štyroch hrobov sa škoda vyšplhala k sume **1 400 €**. Sú však aj také, ktoré bude treba nanovo vyrobiť a tam sumy porastú ešte vyššie. Páchatel'om hrozí trest odňatia slobody od 3 do 8 rokov vo veci prečinu hanobenia posledného odpočinku a zločinu poškodenia cudzej veci.

Začiatkom augusta polícia vydala **informáciu o pátraní vandalov**, ktorí ešte v júli v starom cintoríne zničili 29 náhrobných kameňov. Boli to dvaja rómsky chlapci vo veku 15 a 16 rokov, ktorým hrozí odňatie slobody až na 3 roky, ale keďže ide o mladistvých, trestná sadzba sa znižuje. Poškodením hrobov celkovo spôsobili škodu vo výške **8 450 €**.

V porovnaní s predošlými rokmi, **kriminalita v našej obci narastá**, čo potvrdzuje aj Alexander Szabó, riaditeľ Obvodného oddelenia Policajného zboru v Turni nad Bodvou. Z početných evidovaných prípadov možno spomenúť väčšie krádeže o ktorých písali aj slovenské denné tlače.

Dňa 21. februára a 2. marca 2013, z areálu hospodárskeho dvora poľnohospodárskeho družstva, zo steny maštale ukradli 30 m elektrických medených káblov. Vytrhli ich zo steny, pričom poškodili vonkajšiu omietku na maštali a družstvu spôsobili škodu 1 100 €. Páchatel'mi boli mladiství z Turne n/B, pričom najmladší mal iba 16 rokov.

Ďalším prípadom bolo vlámanie sa do neobývaného rodinného domu v Turni nad Bodvou, ktorého páchatel'mi boli opäť mladiství vo veku od 16 do 20 rokov. Z domu odcudzili posteľnú bielizeň, poháre, obrusy, prikrývky, kávovú súpravu, televízor, kachľovú pec, jedálenskú súpravu, varnú kanvicu, náradie, práčku a sprchovaciu batériu. Škoda sa vyšplhala na 965 €.

Dňa 9. marca 2013 sa vlámali do novinového stánku na Moldavskej ulici. Zo stánku odcudzili rôzne cigarety, hracie karty, CD a DVD nosiče, žuvačky, nálepky, vyplatené výherné žreby a iné

veci, ktorých škoda predstavuje 2 860 €. Obvineným v prípade dokázania viny hrozí až dvojročné väzenie.

Policajti Obvodného oddelenia PZ Turňa nad Bodvou z prečinu podielnictva obvinili 36-ročnú ženu a 30-ročného muža z Turne nad Bodvou, ktorí v marci tohto roku vo svojom byte ukrývali veci získané krádežou z novinového stánku. Obvineným hrozí až trojročné väzenie za ukrývanie odcudzených vecí.

Policajti Obvodného oddelenia PZ Turňa nad Bodvou vypátrali a z prečinu krádeže obvinili miestneho 31-ročného, 7x súdne trestaného Kolomana. Dňa 16. septembra 2013 sa obvinený vlámal do kancelárie jednej administratívnej budovy odkiaľ odcudzil finančnú hotovosť vo výške 1 000 € a poškodil dve notebooky, čím majiteľovi spôsobil škodu poškodením zariadenia vo výške 1 500 €.

Z prečinu krádeže bol obvinený iba 16-ročný miestny tinedžer, ktorý v novembri na Hlavnej ulici preliezol kamenný múr s ostnatým drôtom a vnikol na dvor rodinného domu. Odtiaľ odcudzil 22 kusov voľne položených hliníkových profilov, čím majiteľovi spôsobil škodu vo výške 700 €.

ČINNOSŤ ZÁUJMOVÝCH ZDRUŽENÍ A SPOLKOV

ZÁKLADNÁ ORGANIZÁCIA CSEMADOKU

Základná organizácia Csemadoku v Turni nad Bodvou, dňa 24. februára 2013 zorganizovala **výročnú členskú schôdzu** v priestoroch Základnej školy – Alapiskola. Okrem členov organizácie prítomný bol aj Jenő Csoltko, predseda okresného výboru Csemadoku a Pavol Molnár, starosta obce Turňa nad Bodvou. Prvým bodom programu bola krátka prednáška Kristíny Molnárovej o legende miestneho zbojníka Jáger Jóska. Ďalej nasledovala prednáška Krištofa Krompaskyho, žiaka základnej školy s témou o histórii školy v našej obci a premietanie krátkej video - prezentácie o bývalom župnom sídle, ktorú zostavil Ing. Róbert Surovec. Po peknom kultúrnom programe nasledovalo vyhodnotenie celoročných aktivít organizácie za uplynulý rok a oboznámenie členov o plánoch a kultúrnych programoch na rok 2013 a voľná diskusia. Záverom programu vystúpil miestny spevokol Búzavirág.

V roku 2013 si miestna organizácia pripísala **18** nových členov. Celkovo sa eviduje **302** členov Csemadoku.

Za rok 2013 sa konali nasledovné akcie:

Január

- účasť na svätej omši na počesť padlých bojovníkov počas 2. svetovej vojny na Done.

Február

- Výročná členská schôdza.

Marec

- Čistenie starého cintorína.
- Kladenie vencov v starom cintoríne na počesť národnooslobodzovacieho boja v rokoch 1848/49

Apríl

- 28.4.- v rámci Dňa maďarskej poézie došlo k odhaleniu pamätnej tabule na počesť Fecsó Pála, pedagóga a spisovateľa, rodáka našej obce. Pamätná tabuľa je umiestnená na jeho rodnom dome.

Máj

- 24.5. - premietanie portrétového filmu Makovecz Imre „Čo sa udialo a čo by sa mohlo udiat“.

Jún

- 8.6.- premietanie videa Raffai Ernő, „Príčiny Trianonu a jeho následky“.
- 9.6.- spomienka na historickú udalosť – Trianonskú zmluvu pri dvojitom kríži starom cintoríne.
- 19.6.- beseda s bývalými politickými väzňami, ktorí pykali za ich maďarskú príslušnosť

Júl

- 19.7.- premietanie filmu a účasť na niektorých z programov „Jasovskej letnej univerzity“.

August

- V auguste sa opäť konalo premietanie filmu,
- Pomocnú ruku podali miestnemu o.z. PRO TORNENSIS pri stavbe pece na pečenie chleba
- Výlet do Maďarska spojená s návštevou kúpaliska
- 31.8.- pešia túra na Miglinc spojená s kladením pietneho venca pri pomníku maďarských vojakov, obetí 2. svetovej vojny.

September

- Aktívni členovia z.o. Csemadoku, spoločne s o.z. PRO TORNENSIS ochotne pomáhali v organizovaní kultúrnej akcie „Župný dom ožije“, ktorého hlavným organizátorom bolo o.z. ICS VIA NOVA.

Október

- 13.10.- beseda so 101-ročnou pani Helenou Tamásovou, bývalou obyvateľkou Turne.
- Čistenie cintorína.

November

- 11.11.- predstavenie Juraja Battu na tému „Naším najväčším pokladom je Svätá Koruna“.
- 15.11.- beseda s Júliusom Popélyom na tému „Horná zem 1914-1920“, ktorá sa konala v rámci 44. ročníka Dní Fábry Zoltána.
- 30.11.- tradičná Katarínska zábava.

December

- Silvestrovské stretnutie na námestí a oslava nového roku.

Vďaka družnej spolupráci s o.z. ICS VIA NOVA a o.z. PRO TORNENSIS bolo zrealizovaných 22 kultúrnych akcií, vrátane rôznych iných aktivít a vystúpení spevokolu Búzavirág. Pomocnú ruku aj v tomto roku podali samosprávne orgány obce Turňa nad Bodvou.

ZÁKLADNÁ ORGANIZÁCIA ZVÄZU DÔCHODCOV V TURNI NAD BODVOU

Miestna organizácia zväzu dôchodcov má za sebou úspešný rok. Všetky naplánované akcie na rok 2013 boli zrealizované, okrem niektorých programov, ktoré sa mali uskutočniť od mesiaca september. Dôvodom zrušenia akcií bola uzatvorená budova klubu dôchodcov z dôvodu veľkej rekonštrukcii priestorov budovy. Práce sa začali v jeseni a budú prebiehať aj v roku 2014.

V roku 2013 sa konali nasledovné aktivity:

V januári sa konal tradičný Nostalgický bál, ktorého sa zúčastnilo 54 členov klubu dôchodcov. Vo februári sa uskutočnila fašiangová ochutnávka vína, kde sa o príjemnú atmosféru postaral

spevokol Búzavirág.

Dňa 10. marca sa uskutočnila výročná členská schôdza spojená s oslavou medzinárodného Dňa žien. Schôdze sa zúčastnilo okolo 80 členov klubu dôchodcov.

Členovia klubu sa zúčastnili kladenia vencov v starom cintoríne pri príležitosti osláv národnooslobodzovacích bojov 1848/49, dňa 15. marca 2013.

V roku 2013, oslávilo svoje okrúhle narodeniny 8 jubilantov, ktorým v mene klubu zablahožerala predsedníčka Anna Kötelesová.

V mesiaci jún bola zorganizovaná tradičná Guláš párty, ktorá sa každoročne teší veľkému záujmu. Tento rok sa zišlo okolo 100 členov klubu dôchodcov.

Dňa 15. júna sa niekoľko záujemcov zúčastnilo okresného letného festivalu organizácie Csemadoku.

Dňa 3. júla sa 60 členov klubu zúčastnilo výletu do maďarského mesta Sárospatak, ktorá bola spojená aj s návštevou miestneho kúpaliska.

Spomenúť tu treba aktívnu činnosť spevokolu Búzavirág, čím boli na poprednom mieste v celoročnej pracovnej činnosti klubu dôchodcov. O ich aktivite svedčí niekoľko vystúpení nielen doma, ale aj v okolitých obciach či v Maďarsku.

Spevokol vystúpil na Gemersko – turnianskom folklórnom festivale, ktorý sa konal dňa 3. augusta 2013 v maďarskej obci Tornabarakony.

Dalším v poradí bolo vystúpenie na akcii „Župný dom ožije“, ktorá sa konala dňa 6. septembra pri budove bývalého Župného domu v Turni nad Bodvou.

Ďalej to bolo vystúpenie na výstave starých fotografií pod názvom „Ľudia, miesta, udalosti...“, ktorá sa uskutočnila v malej zasadačke miestneho kultúrneho strediska. Ďalšou akciou bolo slávnostné odhalenie pamätnej tabule pri železničnej stanici v Turni nad Bodvou, alebo účasť na volebnej kampani županov a poslancov do VÚC.

Na záver patrí ďakovné slovo všetkým ôsmym členom vedenia klubu dôchodcov, pánovi starostovi a samosprávnym orgánom obce Turňa nad Bodvou, ZO Csemadoku a všetkým sponzorom, ktorí sa podieľali na tom, aby sa klubu darilo uzavrieť ďalší úspešný rok, plný rôznych aktivít.

PRO TORNENSIS o.z.

Miestne občianske združenie zrealizoval projekt „Boj proti chudobe s využívaním miestnych zdrojov“, s cieľom zvyšovania komunitnej produkcie potravín a iných miestnych zdrojov. Od mesiaca máj sa v našej obci začali konať trhy, kde sa ponúkajú produkty vypestované, alebo vyrobené z domácich surovín miestnych obyvateľov obce. Produkty si občania môžu zakúpiť na nádvorí Domu remesiel, Hlavná č.19/60 každú sobotu v doobedňajších hodinách.

V zimných mesiacoch bola prerušená prevádzka trhu a s jeho obnovou sa plánuje aj na budúci rok.

CIRKEVNÝ ŽIVOT

RÍMSKOKATOLÍCKA CIRKEV

Podľa údajov miestneho časopisu „Boldogasszony“, v roku 2013 sa v obci Turňa nad Bodvou konalo 6 cirkevných sobášov a 27 cirkevných pohrebov. Pokrstených bolo 38 detí z ktorých sa 91% narodilo z nezákonného manželstva. Prvé sväté prijímanie prijalo 18 detí. Posledné pomazanie prijalo 51 chorých a starých občanov. V školách sa výučby náboženstva zúčastňovalo 445 žiakov vrátane žiakov kresťanskej školy v obci Dvorníky.

Od roku 2012 prebieha verejná zbierka na zreštaurovanie hlavného oltára rímskokatolíckeho

kostola Turňa nad Bodvou. Od vyhlásenia zbierky sa vyzbieralo **17.420 €** k čomu ešte stále pribúda. Martin Kutný po prevzatí zálohy 10.600 €, oltár rozobral a pripravil jeho bezpečný odvoz, ku ktorému došlo dňa 16. januára 2013. Aby sa zaznamenala táto historická udalosť, pri odvoze oltára bola prítomná aj regionálna televízia z Moldavy nad Bodvou.

Ku koncu mesiaca marec sa ukončila reštaurátorská práca série hodnotných, vyše storočných sôch vyobrazenia Ježiša Krista na hore olivovníkov. Reštaurátorom týchto sôch bol Alexander Koreny z Rožňavy, ktorému bola vyplatená odmena 700 € z rozpočtu turnianskej farnosti.

(zdroj: Boldogasszony)

REFORMOVANÁ CIRKEV

S účinnosťou od 1. januára 2013 nastúpila platnosť rozhodnutia koncilskej rady, podľa ktorého sa Reformovaný diasporálny cirkevný zbor v Turni nad Bodvou (diaspóra reformovaných) stal **Reformovaným dcérocirkevným zborom Turňa nad Bodvou s Matkocirkevným zborom v obci Žarnov.**

Dňa 28. apríla 2013, po nedeľnejšej bohoslužbe nastala chvíľa rozlúčky a slávnostného poďakovania pánovi farárovi Gáborovi Lajosovi za jeho dlhoročné pôsobenie v našej obci, ktorého reformovaná kresťanská cirkev odvolala zo služby z obce Turňa nad Bodvou.

Dňom 1. mája 2013, na jeho miesto nastúpila **Porubán Fülöp Angéla** z farnosti Hrhov.

ŠKOLSTVO

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

V školskom roku **2012/2013** do školy nastúpilo **286** žiakov, otvorilo sa **15** tried. Aj v tomto školskom roku sa žiaci mohli zapísať do **17** odborných, kultúrnych, športových a iných krúžkov. Na škole pôsobili **2** oddelenia školskej družiny. Žiakov vyučovalo **18** pedagógov pod vedením riaditeľky školy **Mgr. Juliany Bojskovej** a zástupcu **Mgr. Ondreja Ivaniša.**

Hlavné udalosti v roku 2013

Dňa 6. februára na škole prebehol **Zápis detí do 1.ročníka**, kde bolo zapísaných **30** detí.

Niekoľko žiakov našej školy sa zúčastnilo **Obvodného kola Geografickej olympiády** v ktorom Frederik Liščinský obsadil krásne 1. miesto, Monika Bojsková a Dominik Bodnár sa umiestnili na 3. mieste.

Obvodné kolo sa konalo aj v matematickej súťaži, v ktorom **1.miesto** obsadil Peter Galajda, žiak 6. ročníka a Monika Bojsková 7. ročník.

Na **obvodnom kole Hviezdoslavov Kubín** sa Július Žiga umiestnil na peknom 3. mieste.

Pri príležitosti **Dňa Zeme**, učiteľky 1. stupňa svojimi kresbami a zberom odpadkov upozorňovali širokú verejnosť na dôležitosť ochrany prírody a udržiavania čistoty.

Pri príležitosti **Dňa matiek**, učiteľky v rámci tried uskutočnili posedenie s rodičmi, celý mesiac sa žiaci zapájali do športových a výtvarných súťaží.

Žiaci sa zapájali do rôznych iných aktivít, ktorým bola výtvarná súťaž, sledovanie a vedenie údajov o príchode a živote bocianov v rámci projektu Bocian a mnohé iné aktivity, či súťaže.

V školskom roku **2013/2014** do školy nastúpilo **273** žiakov, otvorilo sa **15** tried, **1** špeciálna trieda a **2** oddelenia školskej družiny. V tomto školskom roku sa žiaci mohli zapísať do **19** záujmových

krúžkov. Na škole vyučovalo **18** pedagógov pod vedením riaditeľky školy **Mgr. Juliany Bojskovej** a zástupcu riaditeľa **Mgr. Ondreja Ivaniša**.

Hlavné udalosti v roku 2013

Slávnostné zahájenie školského roka sa uskutočnilo 2. septembra 2013 za účasti starostu obce, rodičov a všetkých pedagogických pracovníkov.

Dňa 25. septembra sa škola zapojila do projektu **Biela pastelka**, ktorú každoročne organizuje Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Žiačky 9. ročníka na škole vyzbierali predajom pasteliek 136,45 €.

Na škole sa uskutočnil **zber papiera**, kde sa vyzbieralo 6. 304,40 kg starého nepotrebného papiera.

Na škole prebiehali aj rôzne iné aktivity, do ktorých sa žiaci s radosťou zapájali, boli to napr. školské kolá vedomostných súťaží, kultúrne programy či tvorivé dielne.

Každý rok sa opakuje, že brány základných škôl opúšťajú deviataci, ktorých čaká štúdium na strednej škole či gymnázia. Býva zvykom, že posledný týždeň pred nástupom letných prázdnin sa deviataci rozlúčia so školou a navštívia aj obecný úrad. V tomto roku sa deviataci Základnej školy, v sprievode triedneho učiteľa prišli rozlúčiť dňa 26. júna 2013 a nasledovný deň sa lúčili žiaci zo Základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola. V sobášnej sále obecného úradu, žiakov vítal Pavol Molnár, starosta obce Turňa nad Bodvou a poprial im veľa šťastia, zdravia a úspechov do ďalších študijných rokov.

ZÁKLADNÁ ŠKOLA S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM

V školskom roku 2012/2013 žiakov vyučovalo 20 pedagógov, 5 pedagogických asistentov, 4 nepedagogickí pracovníci, 1 vychovávateľka pod vedením riaditeľky školy, Ing. Andrey Molnárovej a zástupkyne Ph. Evy Balázsovej.

Hlavné udalosti v roku 2013:

Dňa 31. januára, škola zorganizovala **súťaž vo volejbale o Pohár starostu obce**, súťažilo 1 dievčenské a 1 chlapčenské družstvo z maďarskej a slovenskej školy.

Dňa 11. februára sa v Moldave nad Bodvou uskutočnila súťaž „**Krásna maďarská reč**“, ktorého sa zúčastnil a školu reprezentoval Krištof Krompasky, žiak VIII.A triedy a umiestnil sa na **2. mieste**. Krištof sa zúčastnil aj **recitačnej súťaže** konanej opäť v Moldave nad Bodvou, kde sa umiestnil na **2. mieste**.

Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku vyhlásil **výtvarnú súťaž** do ktorého sa zapojilo 115 škôl po celom Slovensku. Víťazom 5. kategórie sa stal **Ladislav Rigó**, žiak III. ročníka našej školy.

Školu navštívil Pólós Árpád a Kövesdi Szabó Mária, herci divadla Thália, ktorí pre žiakov pripravili literárnu hodinu plnú poézie.

V partnerskom meste Szendrő (MR) sa dňa 19. apríla 2013 uskutočnila súťaž v speve ľudových piesní a peknej výslovnosti, kde v prednese prózy **zvítazil Krištof Krompasky** a na **2. mieste** sa umiestnil **Peter Fecske**, žiak IX. ročníka. V prednese básne sa **víťazom** stala **Noémi Halászová**, žiačka IX. ročníka.

Škola sa zapojila do celoslovenskej súťaže žiackych divadelných súborov „**Duna menti tavasz 2013**“. Regionálne kolo súťaže sa uskutočnilo v meste Tornal'a, kde sa reprezentanti našej školy po úspešnom vystúpení dostali do ďalšieho kola konanej v Dunajskej Strede, kde dostali ocenenie za **3. miesto**.

Aj v tomto školskom roku sa konal **zber starého a nepotrebného papiera**. Škola vyzbierala dokopy **2 650,5 kg** papiera.

Počas školského roka, škola zorganizovala rôzne športové, vedomostné či výtvarné súťaže, poznávacie a vzdelávacie programy, školu v prírode alebo lyžiarsky zájazd.

V školskom roku **2013/2014** na škole pôsobil rovnaký počet pedagógov, v rovnakom zložení ako v predchádzajúcom školskom roku, vrátane nepedagogických pracovníkov.

Hlavné udalosti v roku 2013:

Tradičiou sa stala, že sa škola pravidelne zapája do charitatívnej činnosti v rámci projektu „**Biela pastelka**“, ktorú každoročne organizuje Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Na škole sa konala zbierka, do ktorého sa zapájali žiaci spoločne so školskými zamestnancami a spolu vyzbierali **50 €**, ktorá putovala na podporu hendikepovaných ľudí.

Dňa 27. septembra žiaci navštívili obec Chorváty, kde bola pre nich pripravená ukážka výroby a pečenia tradičného domáceho chleba. Žiaci sa zabavili aj výrobou papierových bábik či sviečok.

Dňa 8. októbra školu navštívili herci divadla Csavar, ktorí žiakom predviedli predstavenie plné humoru.

V októbri sa na škole konal **zber starého papiera**, kde sa vyzbieralo **1759,2 kg** novín, časopisov a iného nepotrebného papiera.

Kristina Molnárová, Ladislav Füleky a Krištof Krompasky so svojimi prácami sa zúčastnili dvojdňovej konferencie „Hľadači pokladov“ v Dunajskej Strede.

Dňa 15. novembra sa v obci Valaliky konala súťaž v **stolnom tenise**. Školu reprezentovalo dievčenské družstvo, ktoré sa umiestnilo na **3.** mieste a družstvo chlapcov, ktorí skončili na peknom **2.** mieste.

Dňa 22. novembra sa v Moldave nad Bodvou konala súťaž talentov v speve, tancoch, či hre na hudobnom nástroji, ktorého sa zúčastnil aj reprezentant školy **Krištof Krompasky** a stal sa **víťazom kategórii spev- starší žiaci**.

MATERSKÁ ŠKOLA

V školskom roku **2012/2013** materskú školu navštevovalo **57** detí. Z uvedeného počtu do základnej školy sa pripravovalo **26** detí.

Aktivity:

- Interaktívna rozprávka „Harlekyn a Valentín“ - zahrli herci z divadla Actores, Rožňava.
- Návšteva Základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským – deti sa oboznámili s priestormi školy.
- Zápis detí do základnej školy – prítomné boli aj učiteľky MŠ.
- Karneval v spolupráci s Centrom voľného času Kvietok Košice, súťaživé dopoludnie, diskotéka.
- Zimné radovánky – stavanie snehuliakov na školskom dvore.
- Sviatky jari – detské práce ako „zajačiky či kraslice“ zdobili priestory MŠ.
- Kúzelník „Jarín“ pobavil deti svojimi kúzlami a čarami.
- Turistická vychádzka pod hrad – pozorovanie prebúdajúcej sa jarnej prírody.
- Zlatá priadka – rozprávka v podaní hercov divadla Cililing Prešov, zapojili sme sa aj do výtvarnej súťaže zaslaním detských prác.
- Moja mamka...- deti pozdravili svoje mamky kultúrnym programom.
- Výlet do bábkového divadla Košice na predstavenie „Vlk a kozliatka“, prehliadka mesta.
- Škola volá...- rozlúčka s predškólakmi za prítomnosti rodičov, vydaných 26 Osvedčení o ukončení predprimárneho vzdelávania.

V školskom roku 2012/2013 pracovali na našej škole nasledovné záujmové krúžky:
„Skoré začiatky“ - vyučovanie angličtiny prebiehalo prostredníctvom zapojenia externej učiteľky a pohybový krúžok **„Zumba“** v spolupráci s Centrom voľného času Cvrček Moldava nad Bodvou.

Školský rok 2013/2014 sa začal 2. septembra.

Do materskej školy na pred primárne vzdelávanie nastúpilo 57 detí, ktoré sa oboznámili s prostredím materskej školy, stretli sa s kamarátmi, zoznamovali sa a spoznávali nové deti i zamestnancov MŠ. Materská škola je dvojtriedna. Elokované pracovisko, je súčasťou MŠ a od septembra 2013 je zaradená v sieti škôl s jednou triedou. O deti sa starajú 6 pedagogickí a 4 nepedagogickí zamestnanci.

Aktivity:

- 2. október „Hravo a zdravo“ - jesenná výstavka v MŠ, deti spoznávali rôzne druhy ovocia a zeleniny, pripravili ovocno-zeleninové misy a na ochutnávku pozvali svojich kamarátov z triedy Včielok.
- 10. október – zimné majstrovstvá vo Viacboji detí predškolského veku – v kategórii chlapcov získal Dávid Spišák pekné 2. miesto.
- Október - „Úcta k starším“ - učiteľky s deťmi pripravili pekný kultúrny program, ktorý bol venovaný starým rodičom za všetko krásne a dobré, čo pre svoje vnúčatá urobili a ešte urobia.
- 31. október - „Halloween“ v triede Vtáčikov – deti pripravovali dekorácie, strašidielka, potom nasledovala zábava a nechýbalo ani strašenie.
- 29. november – vianočné tvorivé dielne, vyrábali sa sviatočné ikebany z prírodných materiálov.
- 4. december „Mikuláš“ - v spolupráci s Centrom voľného času Kvietok Košice sa konalo zábavné dopoludnie plné súťaží, tancov, príchod Mikuláša a rozdávanie balíčkov.

Rok 2013 sa ukončilo 19. decembra vianočnou besiedkou za prítomnosti rodičov. Deti z každej triedy spolu s pani učiteľkami pripravili krásny vianočný program plný básní, piesní, scénok a vinšov. Slávnostne vyzdobená MŠ a rozžiarené očka detí a samotných rodičov umocňovali slávnostnú atmosféru vianočnej besiedky, čoho odmenou boli usmiate tváre a potlesk.

ŠPORT

DOBROVOĽNÝ HASIČSKÝ ZBOR TURŇA NAD BODVOU

Dňa 3. mája 2013 sa naše družstvo mladých dobrovoľných hasičov zúčastnilo Okresného kola hry Plameň, 2. kolo Ligy mladých hasičov v Ruskove. Disciplínou súťaže Plameň bol: Požiarne útok CTIF (dĺžka dráhy 75m, 4 úseky), Štafetový beh na 400 m s prekážkami a Požiarne útok s vodou (nepovinná disciplína). Družstvo DHZ Turňa nad Bodvou sa umiestnilo na 18. mieste, čo bolo celkom pekné obsadenie vzhľadom na to, že družstvu chýbali tréningy a tak neboli dostatočne pripravení na túto súťaž.

Dňa 4. mája 2013 sa družstvo DHZ Turňa nad Bodvou zúčastnilo súťaže dobrovoľných hasičov v Medzeve, kde sa konala Pohárová súťaž historických striekačiek, oslavy 135. výročia založenia DHZ v Medzeve. Súťaž prebiehala v disciplíne Požiarne útok s vodou v ktorom si naše družstvo vybojovalo **prvé miesto.**

Dňa 11. mája 2013 sa v Rešici konala Okrsková pohárová súťaž DHZ okrsku Kaňapta, ktorého sa zúčastnilo aj naše družstvo dobrovoľných hasičov. Podobne ako v Medzeve, aj tu sa súťažilo v disciplíne Požiarne útok s vodou, v ktorom naše družstvo opäť podalo vynikajúci výkon a domov si odniesli **ocenenie za víťazstvo.**

Dňa 9. júna 2013 sa v Medzeve konala 2.Obvodná súťaž DHZ, v ktorom už naše družstvo nemalo toľko šťastia a bolo diskvalifikované zo súťaže.

Družstvo DHZ Turňa nad Bodvou sa dňa 13. júla 2013 zúčastnilo **Nočnej hasičskej súťaže o Pohár starostu obce Budimír.**

Dňa 3. augusta 2013 sa v Čečejevciach konal **4.ročník Nočnej hasičskej súťaže** v ktorom sa družstvo DHZ Turňa nad Bodvou umiestnilo na 16. mieste. Hlavným cieľom súťaže bola preverka zdatnosti a nácvik návykov v sťažených podmienkach.

TAEKWON – DO, KLUB BOJOVÝCH UMENÍ TURŇA NAD BODVOU

Dňa 16. marca 2013 sa v mestskej športovej hale na Klokočine v Nitre uskutočnil v poradí už **7. ročník Nitra Cup Open 2013**, v Taekwon-Do ITF, pri účasti 230 súťažiacich z klubov Českej republiky, Maďarska a Slovenska. Za Taekwon-Do klub Turňa nad Bodvou súťažilo 10 zástupcov. Ako to už býva zvykom, naši reprezentanti sa opäť postavili na stupeň víťazov. Konečná bilancia: **2 zlaté, 3 strieborné a 4 bronzové medaily.** Súťaži predchádzal seminár s veľmajstrom Hwang Ho Yongem 9. Dan. Seminár mal pokračovanie aj v nedeľu a bol zakončený skúškami na vyššie technické stupne Dan. Sestry Dominika a Bianka Oravcová úspešne absolvovali skúšky na 1. Dan.

Dňa 6. a 7. apríla 2013 sa v športovom centre v Nymburku (ČR) konal už tradičný **20. ročník súťaže Taekwon-Do ITF s medzinárodnou účasťou Cseh Open 2013**, ktorého sa zúčastnili súťažiaci z Grónska, Holandska, Slovinska, Škótska, Ruska, Litvy, Maďarska, Bieloruska, Slovenska a Českej republiky. Štyria súťažiaci za Taekwon-Do klub Turňa nad Bodvou na uvedenom turnaji štartovali ako reprezentanti SR pod vedením nášho trénera Gabriela Barnáka. **Dominika a Bianka Oravcová a Richard Giák získali bronzovú medailu** v kategórii matsogi. **Sandra Simková** v kategórii do 50 kg starších žiačok získala v matsogi **zlatú medailu.** V počte medailí tak Taekwon-Do klub Turňa nad Bodvou predbehol napríklad Maďarsko či Holandsko. Za víťazstvo im srdečne blahoželáme.

V dňoch od 22. do 29. apríla 2013 sa v Slovinsku v meste Bled konali **Majstrovstvá Európy v Taekwon-Do.** Traja súťažiaci z Taekwon-Do klubu Turňa nad Bodvou, **Dominika Oravec, Bianka Oravec a Sandra Simková boli nominované reprezentovať SR** na Majstrovstvách Európy a to vďaka svojim dlhoročným výsledkom v súťažiach. **Reprezentáciu SR, ako tréner Slovenska viedol Gabriel Barnák.**

Bianka Oravec, ako 14-ročná skončila vo svojej kategórii na vynikajúcom 4. mieste!

Dňa 4. mája 2013 sa v Košiciach uskutočnil **1. ročník Majstrovstiev Slovenska a Taekwon-Do ITF pre juniorov a seniorov a 6. ročník Memoriálu Petra Toporčáka pre mladších žiakov.** Súťaže sa zúčastnili družstvá prevažne z východného Slovenska – Košice, Moldava nad Bodvou, Turňa nad Bodvou, Hrhov a družstvo z Nitry. Súťažilo sa v kategórii TUL a MATSOGI a to systémom pavúk, v ktorom súťažiaci bojuje s každým. Náš klub reprezentovalo **11** súťažiacich s krásnymi výsledkami, ktorí celkovo získali **7 zlatých, 8 strieborných a 5 bronzových medailí.**

BIANKA ORAVECOVÁ sa stala DVOJNÁSOBNOU JUNIORKOU, MAJSTERKOU SLOVENSKA 2013 v Tul (zostavy) a Matsogi (Sparing).

Taekwon-Do klub Turňa nad Bodvou sa stal DRUHÝM NAJÚSPEŠNEJŠÍM KLUBOM Majstrovstva Slovenska.

Za tento nádherný výsledok im v mene obce Turňa nad Bodvou srdečne gratulujeme!

Dňa 5. októbra 2013 sa v maďarskom meste Jászberény uskutočnila medzinárodná súťaž **V. Lehel Vezér Cup v Taekwon-Do ITF**, ktorého sa zúčastnili kluby z Maďarska, Česka, Slovenska, Srbska, Rakúska, Chorvátska a Bosnie Hercegoviny. Náš klub reprezentovala **Bianka Oravcová a**

Erik Juhász, ktorí zároveň reprezentovali aj Slovensko ako **Slovakia – National Team**. Po registrácii a oficiálnom nástupe sa začalo súťažiť. Najprv sa súťažilo v disciplíne TUL v ktorej **Erik Juhász** obsadil pekné **3. miesto**. Druhou disciplínou bola súťaž v SPARING (matsogi), kde ako prvý nastúpil **Erik Juhász** v kategórii do 42 kg a podarilo sa mu vo finále vyhrať nad domácim borcom a získať našu prvú **zlatú medailu**. Naša reprezentantka **Bianka Oravecová** sa umiestnila na **2. mieste**. Za to krásne umiestnenie im srdečne gratulujeme.

TJ CEMENTÁR TURŇA NAD BODVOU

Jesenná sezóna VI. Ligy futbalového mužstva TJ Cementár Turňa nad Bodvou sa začal bez zmeny zloženia vedenia. Vedúcim mužstva bol naďalej Emil Halász, trénerom Marián Koššút, a hlásateľom futbalových zápasov Zoltán Zsigrai. Úlohu kameramana vykonával Peter Hudák. Mužstvo odohralo **7** víťazných zápasov, **3** zápasy prehrali a **4** zápasy skončili s remízou.

POČASIE

Tohtoročná zima bola z hľadiska množstva zrážok veľmi extrémna. Príčiny tejto neobvyklej zimy sa z vedeckého hľadiska pripisujú k Arktíde, kde sa ešte v priebehu minulého roku zaznamenalo historicky najnižšie množstvo arktického ľadu, čo má za následok viaceré klimatické zmeny našej planéty. Úbytok ľadu spôsobil aj otvorenie cesty chladným vzduchovým hmotám z východnej Európy, kde sa už od jesene hromadili veľké zásoby snehu a následne aj veľmi studeného vzduchu.

Slovensko, ale aj okolité krajiny počas tohtoročnej zimy dostali neobvyklé množstvo snehových zrážok. Prvé 2 mesiace v roku 2013 priniesli až dvojnásobok vlahy prevažne vo forme snehových zrážok než je to pre toto obdobie normálne. Z hľadiska teplotných výkyvov neboli zaznamenané výrazné vpády studeného arktického vzduchu. Relatívne teplejšia zima s menším množstvom zrážok bola v nížinách východného Slovenska. V porovnaní, naša obec a okolie nemalo problémy so snehom, no iné to už bolo vo vyššej nadmorskej výške, čoho príkladom bola napríklad neďaleká obec Hačava, kde obyvatelia obce pasovali s množstvom napadnutého snehu.

Dlhá zima dala o sebe vedieť ešte aj v mesiaci Máj, keď sa jarné teploty nevyšplhali na hodnoty zodpovedajúce tomuto jarnému obdobiu.

Nestáva sa často aby sa ponad východnú Európu preháňala tlaková níz so stredovým tlakom blízko 980 hPa a dupľom, keď sa sem presunula zo Stredomoria cyklóna Xaver, ktorá sa v dňoch 14. a 15. marca prejavila silným snežením, výrazným ochladením a najmä vetrom silou víchrice. V tle Xavera začal prenikať arktický vzduch zo severného Ruska, ktorý priniesol ochladenie s nočnými teplotami -8 až -10 C°. V horách, vo vyšších polohách teploty klesli až na -24 až -29 C°, čo je nezvyklé pre počasie v polovici mesiaca marec.

Cyklón Xaver vyčíňal po celom území Slovenska no najviac sa prejavila v severnej a východnej polovici nášho územia zo dňa 14. na 15. marca, keď rýchlosť vetra v priemere dosahovala 80 až 90 km/h a v nárazoch 110 až 120 km/h. Najväčšie nárazy vetra zaznamenali na Skalnatom plese vo Vysokých Tatrách, kde rýchlosť vetra dosahovala neuveriteľných **240 km/h**.

Poveternostná situácia v našej obci nebola o nič lepšia. Najhoršia situácia bola v noci zo štvrtka na piatok, kedy rýchlosť vetra presahovala **110 km/h**. Vietor sa oprel do všetkého čo mu stálo v ceste plnou silou. Víchrica na viacerých rodinných domoch či budovách strhol časti trapézových striech, črepy a dokonca na jednom rodinnom dome strhol celú kompletnú strechu. Takmer nebolo domácnosti kde by víchrica nenapáchala nejakú väčšiu či menšiu škodu na majetku či v záhrade. Na verejných priestranstvách obce boli informačné tabule vyvrátené, alebo úplne prelomené. Samospráva obce musela zabezpečiť bezpečnostné opatrenia tým, že sa odstraňovali zvyšky striech,

konárov, stromov a iného materiálu z ciest a chodníkov. Vietor vyvrátil aj veľkú časť plechového oplatenia futbalového ihriska a menšie škody vznikli aj na budovách majetku obce.

Počas piatku od skorých ranných hodín bola následkom silného vetra prerušená aj dodávka elektrickej energie približne na 6 hodín. V košickej mestskej časti Šaca v smere na Moldavu nad Bodvou boli kamióny a nákladné autá odstavené, keďže cesta v úseku Turňa nad Bodvou – Hrhov bola pre nákladnú dopravu, dôsledkom silného nárazového vetra úplne neprejazdná. Mnohé autá s prívesom a kamióny skončili prevrátané v priekope. Zákaz prechodu na tomto úseku bola odvolaná až v obedňajších hodinách dňa 15. marca, na kedy sa už vietor upokojil.

V našej obci a okolí nesnežilo tak intenzívne ako v iných krajoch Slovenska, alebo v susednom Maďarsku, takže našťastie okrem víchrice problémy so snehom a závejmi neboli. Na takú silnú víchricu aká vyčíňala na Slovensku počas týchto dvoch dní sa nepamätajú ani starí ľudia.

V druhej polovičke mesiaca jún príjemné letné teploty vystriedalo **mimoriadne horúce počasie**. Zaznamenala sa séria siedmich tropických dní, ktoré nadobúdali počas vrcholenia vlny horúčav rekordné hodnoty. Azda najväčším prekvapením bola extrémne teplá noc zo dňa 20. na 21. júna, kedy na juhozápadnom Slovensku teploty neklesali pod 25 °C. Takáto tropická noc sa ešte na území Slovenska v mesiaci jún nevyskytla. Rekordy boli zaznamenané aj vo vysokých horských polohách, kde denné teploty sa na Štrbskom plese vyšplhali na 27,3 °C. V nížinách to boli hodnoty okolo 35 °C v tieni, ale na slnku bolo pocitovo neznesiteľných 40 °C.

Horúčavy vystriedalo výrazné ochladenie. Dňa 23. júna sa na západnom Slovensku, studený front prejavil silnými búrkami a trvalejším dažďom. Kým dňa 24. júna na západe výdatne pršalo a ochladilo sa na 14 °C, východ zaznamenal teploty do 30 °C. Tento extrémny rozdiel v počasí sa prelomil o deň neskôr, keď studený front dorazil aj na východnú polovicu nášho územia a v sprievode silných búrok aj tu sa výrazne ochladilo. Ďalšie dni už priniesli postupné otepľovanie ovzdušia.

Od 21. júla 2013 sa začalo každým dňom čoraz viac otepľovať, ktorú spôsobil prílev saharského tropického vzduchu od juhu až juhozápadu od nášho územia. Abnormálne teploty boli zaznamenané až ku koncu júlového mesiaca ktorého vyvrcholenie nastalo dňa 29. júla. Extrémne horúčavy spôsobili nárast teplôt na 40 °C v tieni a meteorológovia preto vyhlásili 3. teda najvyšší stupeň výstrah pred extrémnymi teplotami. Nezvyčajne teplo bolo dokonca aj vo vysokých polohách hôr, na Štrbskom plese boli zaznamenané teploty 25 až 27 °C. Na západnom Slovensku sa vyskytovali subtropické noci, kedy teplota neklesla pod hranicu 27,3 °C, čo predstavuje najvyššiu nameranú nočnú teplotu na území Slovenska od počiatku meteorologických pozorovaní. Extrémne horúčavy zasiahli nielen územie Slovenska, ale aj našich susedov a iných stredoeurópskych krajín. K dočasnému ochladeniu došlo príchodom studeného frontu z pondelka na utorok, čo dňa 30. júla prinieslo vytúžené zmiernenie teplôt až o 10 °C. Po jednodňovom ochladení sa opäť začalo postupne otepľovať, do strednej Európy dorazila ďalšia vlna abnormálnych horúčav, ktorá sa tento krát zapísala do histórie meteorologických meraní. Horúčavy lámali doterajšie rekordy zaznamenané koncom júla tohto roku. Mimoriadne výnimočné počasie dorazilo aj do našich najchladnejších dolín stredného Slovenska, v noci z utorka na stredu dňa 7. augusta 2013 v Lome nad Rimavicou, vo výške takmer 1000 m nad morom teplota neklesla pod 20°C, čím bola po prvý krát v histórii v takejto výške zaznamenaná tropická noc. Vrcholom mimoriadnych horúčav bol 9. august, kedy sa hodnoty vyšplhali na 40 °C. Úľavu od neznesiteľných horúčav priniesol studený front, ktorý sa z noci 9. na 10. augusta miestami prejavil veľmi silnými búrkami a výdatným dažďom najmä v západnej polovici nášho územia. Po prechode studeného frontu sa teploty vrátili k priemerným hodnotám charakteristickým pre mesiac August.

Októbrové počasie bolo mimoriadne bláznivé. Kým začiatkom mesiaca studený front prinieslo výrazné ochladenie a na niektorých miestach nočné teploty klesli až na hodnotu -9 °C, v druhej polovici októbra sa oteplilo a denné teploty vystúpili až na hodnotu 25 °C.

Dňom 25. novembra sa skončilo nadpriemerne teplé počasie, ktoré prevládalo takmer celý mesiac. Výrazný prílev studeného frontu od severu do strednej Európy dorazil veľmi silným vetrom a ochladením. Na niektorých miestach Slovenska aj snežilo čo spôsobil nemalé komplikácie v doprave. Silný vietor zasiahol aj našu obec, ktorý v nárazoch dosahoval až silu víchrice. Veľmi studený vzduch pretrvával ešte niekoľko dní, bez výraznej zrážkovej činnosti.

V decembri prevládalo veľmi teplé počasie takmer v celej Európe. Denné teploty boli všade výrazne nad nulou a v niektorých oblastiach Slovenska namerali až 10 C°. Nezvyčajne teplé počasie mal nepriaznivý dopad na prírodu. Vo Vysokých Tatrách sa vplyvom „jarných“ teplôt začali zo zimného spánku prebúdzat' medvede.

MIMORIADNE UDALOSTI

Pápež Benedikt XVI. sa rozhodol abdikovať. Vedomý si vážnosti tohto aktu Benedikt XVI. pri plnej slobode, dňa 28. februára 2013 vyhlásil, že sa zrieka úradu biskupa Ríma, ktorý mu bol udelený kardinálmi 19. apríla 2005 a to tak, že od 28. februára 2013 bude biskupská stolica Ríma voľná a tými v ktorých právomoci to stojí, musí byť zvolaná konkláva k voľbe nového pápeža. Dôvodom jeho odstúpenia boli zdravotné problémy a ohľadom na vysoký vek mu chýbali sily na riadne vykonávanie svojho úradu. Média však začali špekulovať aj o iných dôvodov pápežovho odchodu, ktorým mohla byť napr. aféra Vetileaks – odtajnenie dôležitých dokumentov, homosexuálne vzťahy medzi vysokými hodnosťami či korupcia. Nech tým dôvodom bolo čokoľvek, jedno je isté, že jeho nečakané rozhodnutie spôsobil obrovský rozruch po celom svete, pretože dobrovoľný odchod pápeža je mimoriadnym javom. Niečo podobné sa nestalo takmer 600 rokov.

Voľba nového pápeža sa začala 12. marca 2013 vo vatikánskej Sixtínskej kaplnke, kde hlasovalo 115 kardinálov z celého sveta. V prvý deň voľby, čierny dym vychádzajúci z improvizovaného komína Sixtínskej kaplnky oznamoval neúspešnú voľbu pápeža. Vo voľbe sa pokračovalo na druhý deň, ktorá bola už tentoraz úspešná. **Novým v poradí už 266. pápežom sa stal Argentínčan Jorge Mario Bergoglio, arcibiskup z Buenos Aires.** Nástupca Benedikta XVI. na svätopeterskom stolci prijal meno **František** a v histórii je prvým pápežom, ktorý pochádza z radov jezuitov – Spoločnosť Ježišova. Pápež František je človek, ktorého predchádza povest' osobnosti citlivej k sociálnym problémom a práve od neho sa očakáva, že v záujme katolíckej cirkvi sa vyriešia škandály, ktoré sú už dlhší čas témou a hlavným problémom vo Vatikáne.

ČIASTKOVÉ DOPLNKY

PÁPEŽ FRANTIŠEK

Narodil sa 17.12.1936 v Buenos Aires v Argentíne. Najskôr absolvoval štúdium inžinierskych vied, neskôr vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. Kňazskú vysviacku prijal 13.12.1969. Pôsobil ako rektor teologickej fakulty San Miguel. V Nemecku ukončil ďalšie štúdium a potom pôsobil ako profesor v Argentíne. V júni 1992 bol vymenovaný za titulárneho biskupa z Aucy a svätiačeho biskupa z Buenos Aires. Od 28.2.1998 sa stal arcibiskupom z Buenos Aires a od 6.11.1998 bol biskupom Argentíny. Kardinálsky titul mu udelil 21.2.2001 pápež Ján Pavol II. Jorge Mario Bergoglio sa Svätým otcom stal 13.3.2013 a prijal meno František. Jeho životný štýl je triezvy a prostý. Veľmi skromný zostal aj po jeho zvolení za pápeža, svojim rozhodnutím porušil viac než storočnú tradíciu a odmietol bývať v luxusnom apartmáne, luxusné nepriestrelné auto a miesto pápežského trónu sedí v obyčajnom kresle. Mnohým vyrazil dych, keď na chudobu a skromnosť

vyzval celú katolícku cirkev, lebo mnohí cirkevní hodnostári si už privykli, že vysoké postavenie je pevne spojené s prepychovým životom. Pápež František sa zapísal hlboko do srdca chudoby, nakoľko aj on sám si zvolil skromný život a všetkými silami sa snaží ochraňovať a podporovať chudobných a obyčajných ľudí celého sveta.

(zdroj: internet)

FECSÓ PÁL

Fecsó Pál sa narodil 2.1.1933 v Košiciach. Jeho otec bol riaditeľom a matka učiteľkou na základnej škole v Turni nad Bodvou. Detstvo mladého Pála bolo pekné, plné rodičovskej lásky, ale na druhej strane dostal prísnu pedagogickú výchovu, čoho výsledkom bolo, že ako 4 ročný už ovládal základy abecedy. Keď ukončil 5. ročník ľudovej školy, nastúpil do 1. ročníka premonštrátskeho gymnázia v Košiciach. O rok neskôr, zmena politickej situácie, vyučovanie v škole na istý čas prerušila, čím sa pre Pála skončili nielen študentské roky, ale aj jeho bezstarostné detstvo. Písal sa rok 1944, keď do Turne dorazilo niekoľko ruských vojakov a krátko po nich sa objavili aj rumunské vojská. Obsadili našu krajinu, obce, domy, ulice... Ledva čo sa usídlili v prázdnych židovských domoch či obecných budovách, dorazili aj nemecké vojská. Z povál a striech sa začali ozývať výstrely z pušiek nemeckého vojska, ktoré zabíjali nielen vojakov z nepriateľskej strany, ale aj nevinných civilistov. Po pár dňoch, pred Vianocami, do obce dorazili aj prvé nemecké tanky, ktoré za sebou zanechali veľkú spúšť, keď nútili rusov a Rumunov k ústupu. Kým sa v obci bojovalo, rodina mala starosti so zaplavenou pivnicu pod domom a tak boli nútení sa schovať v pivnici turnianskej farnosti, kde okrem nich si dočasné útočisko našlo približne 150 civilistov – obyvateľov obce. Pohodlnú posteľ nahradila hromada krmnej repy a zemiakov, na ktorom sa odslúžila aj polnočná omša. Na Silvestra, nemecké vojsko dostalo príkaz na vysťahovanie obyvateľov obce, ktorá mala chrániť civilistov. Pál práve bežal cez dvor, keď vedľa neho vybuchol fosforový granát, ktorý mu spôsobil ťažké poranenie dolných končatín. Na obidvoch nohách mal 28 tržných rán, 4 zlomeniny a na troch miestach prasknutú kosť. Zraneného odviezli do Jasova, kde bola zriadená najbližšia vojenská nemocnica. Po niekoľkých operáciách v rôznych nemocniciach sa pacientov stav nezlepšil a lekári sa preto rozhodli pre amputáciu nohy. Rodičia s tým nesúhlasili a chlapca previezli do bratislavskej nemocnice, neskôršie do Mníchova a nakoniec sa dostal do Budapešti, kde ho už liečili v civilnej nemocnici. Dlhá liečba bola natoľko úspešná, že Pál opúšťal nemocnicu na vlastných nohách. S rodičmi sa vrátil do Turne, kde našli svoj dom v zničenom stave a s rozkradnutým majetkom. Ťažkým časom ešte stále neodzvonilo, pre maďarskú národnosť rodina hodne trpela, čo pocítil aj mladý Pál, ktorý nebol prijatý do gymnázia a musel chodiť do slovenskej školy. Rodičia mu preto naplánovali útek do Budapešti, kde ho čakala stará mama. Tu znova musel chodiť do základnej školy, potom do gymnázia. Keď sa v roku 1950 v Komárne otvoril prvý gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským, Pál prestúpil, kde aj ukončil štúdium. Potom nasledovali študentské roky na vysokej škole pedagogickej, ktoré boli aj začiatkom jeho básnickej tvorby. V roku 1953, bola pre verejnosť po prvý krát zverejnená jeho báseň, ktorú vydali maďarské noviny ÚJ SZÓ. Tým sa dostal do pozornosti a stal sa spolupracovníkom vydavateľstva novín Új Ifjúság. Jeho verše sa objavili už aj v iných novinách a dokonca odzneli aj v rozhlasovom vysielaní, najprv u nás a neskôršie aj v maďarskom rozhlase. Štúdium na vysokej škole musel z rodinných dôvodov prerušiť a vrátiť sa domou, kde zo začiatku zastupoval pedagógov kde to bolo práve potrebné. V roku 1958 sa oženil a vrátil sa do rodnej obce, kde jeho manželka pôsobila ako učiteľka v základnej škole. Pál sa naďalej venoval písaniu, ale zväzky kníh, boli vtedajšom prísnom politickom režime zamietnuté kvôli ich nevhodnému obsahu. V 60. rokoch sa politický režim v Československu dostal do krízy a v roku 1968 došlo aj k zmenám, čo zahŕňal liberalizáciu a demokratizáciu spoločnosti. Medzi opatreniami bolo aj zrušenie prísnej cenzúry a vtedy Pál dostal súhlas na vydanie knihy, ktorá v roku 1969 vyšla na verejnosť pod názvom „Nyugtalanság“. Úplnú slobodu v písanom slove však nikdy nedostal a tak po mnohých pokusoch o vydanie ďalších kníh stratil nádej a trpezlivosť a začal písať už iba pre svojich známych či kamarátov. V roku 1978 vydavateľstvo novín ÚJ SZÓ ho prijalo do pracovnej pozície redaktor novín, čo bola vhodná príležitosť na zverejnenie vlastnej tvorby. Svoju prácu vykonával s

nadšením, lenže kvôli neutíchajúcemu obdobiu cenzúry vtedajšej politickej vlády musel veľmi dobre premyslieť, čo smie a čo nie v novinách zverejniť. V roku 1989, tesne pred Nežnou revolúciou, musel kvôli zlému zdravotnému stavu redaktorskú činnosť ukončiť a odísť do dôchodku. Písaniu sa však venoval aj naďalej, každé dielo je vo svojej podstate postavené na jeho vlastných zážitkoch či pocitoch. Okolie a kamaráti sa na neho pamätajú ako na človeka s dobrým srdcom, ktorý aj vtedy sa usmieval keď mal slzy v očiach a vedel negatívne pocity z temnej stránky života obrátiť na humor.

Zomrel v roku 2004, ale diela a spomienka na neho zostávajú medzi nami živé.

(zdroj: Boldogasszony)

ČRIEPKY Z MINULOSTI

ŽUPNÝ DOM

V posledný deň roku **1869** sa konal prvý súpis obyvateľstva Uhorska. Celkom prvým súpisom všetkého obyvateľstva na našom území bolo sčítanie za vlády cisára Jozefa II., ktoré sa konalo v roku 1778-1785. V sčítaní bola zahrnutá aj šľachta, čo sa stretlo u tejto vrstvy so silným nesúhlasom. A aj preto jeho výsledky skončili tak, ako väčšina reforiem Jozefa II.- šľachta jeho výsledky zničila a zachovali sa iba štatistické výsledky.

Pri sčítaní obyvateľstva v roku 1869 sa údaje zapisovali do sčítacích hárkov, ktoré boli vyplnené pre každý dom zvlášť. Zapisovali sa obyvatelia domácností menom a priezviskom vrátane slúžok a paholkov, ale aj tovarišov, alebo učňov pri remeselníckych domácnostiach, s uvedením roku ich narodenia, povolania, rodinného stavu, triedneho postavenia a gramotnosti (či vedel čítať a písať).

Zapisovali sa aj údaje o majetku, hospodárstve, stave a počte chovaných zvierat a popis všetkých miestností nachádzajúcich sa v domácnosti (kuchyňa, izby, komora, pivnica atď.).

Zo sčítania obyvateľstva sa našťastie zachovali aj spisy zo župy Abov-Turňa, z ktorého pochádzajú nasledovné zaujímavé údaje:

Píše sa 31. december roku Pána 1869, v Župnom dome sa nachádza 28 izieb a 3 kuchyne. 4 izby slúžia na bývanie a ostatných 24 na úradné účely. Ostatné miestnosti tvoria 3 komory, 2 pivnice, 2 sklady, 1 maštal a 1 prístrešok, ktorý slúži ako skladište.

Na poschodí v troch izbách bývajú:

1. byt: Menyhért Zsóry (64), župný finančný hospodár, pochádza z Miskolca (Boršodská župa), evanjelik, slobodný, vzdelaný, čo znamená že vie písať a čítať.

2. byt: Halstucker József (52), župný richtár (armádny dôstojník vo výsluže). Narodil sa v Új Pécs (Bánát župa), katolík, vzdelaný, vie písať a čítať. Manželka, Zavaros Katalin (46), narodená v János Háza (Vas župa), katolíčka, vie písať a čítať. Jej matka žije s manželmi v jednej domácnosti, vdova Rajhel Katalin (77), narodená v Hőgyösi (Tolna župa), katolíčka, vie písať a čítať.

Sztupák Erzsébet (17), služobníčka, pochádza z obce Háj, slobodná, katolíčka. Eisenberger Veron (36), kuchárka, pochádza z obce Švedliar (Spišská župa), katolíčka. Obidve služobnice vedia iba čítať.

3. byt: Lukács György (48), župný rotný hajdúch, pochádza z obce Buzica, katolík, vie písať a čítať. Manželka, Simkovics Zsuzsi (46), pochádza z obce Ruska (Zemplínska župa), vie písať.

V žalári sa nachádzajú traja väzni:

Zubriczky István (55), roľník, ženatý, Fancsalszky István (24) a Bábás János (20), obidvaja sú ešte slobodní.

Obyvateľom 1. a 2. bytu patria tieto hospodárske zvieratá: 1 švajčiarska krava a 1 teľa.

Obyvateľom 3. bytu patrí: 1 maďarská krava a 1 teľa, 3 ošípané.

(zdroj: dokumenty z roku 1869)

Župný dom bývalej Turnianskej župy bol postavený v XVIII. storočí, následne v roku 1820 bola budova prestavaná. V trojuholníku nad priečelím neskorobarokovej klasicistickej budovy sa

nachádza erb turnianskej župy, ktorý zobrazuje orla so vznášajúcou sa korunou nad hlavou. Nad oblúkom brány sa nachádza záverečný kameň v tvare ľudskej hlavy, dvaja anjeli a dve postavy. Na bočných krídlach brány sú dve malé reliéfy. Brána je drevená, lúčová. Dvorné fasády sú hladké. Na prízemí z prednej strany sú otvorené arkády, miestnosti sú zaklenuté pruskými klenbami.

Pod erbom sa nachádza latinský nápis:

STRVXIT TORNENSIS COMITATVS IVRISVS ARAS VI VRNIT IVSTIS HINC DIV TVRNA SALVS.

(„Turnianska župa vztýčila oltár právu, aby odtiaľto sálalo blaho na spravodlivých“).

Je to tzv. „chronostikon“, ktorý rozlúštíme, keď z nápisu povyberáme veľké písmená v poradí v akom nasledujú za sebou.

VXII CMIVIVVVVIIICDIVVLV = 26 znakov.

Všetky znaky sú rímske číslice, ktoré treba usporiadať podľa ich hodnoty nasledovne:

MDCCLXVVVVVVVVVVVIII III III = budova bola postavená v roku 1820, presnejšie prestavaná, pretože už za čias Márie Terézie bolo nariadené, aby v každom sídle župy bola postavená sídelná budova. Po zrušení turnianskej župy sa táto budova stala sídelnou budovou okresu a okrem hlavného služobného úradu tu boli umiestnené úrady ako Okresný súd, Pozemková kniha, Záchytka a Daňový úrad. Za čias prvej republiky, po zrušení turnianskeho okresu, budova prešla do vlastníctva košického „županátu“, ktorú neskoršie prevzal Štátny úrad Bratislava a v budove zriadil nájomné byty. V roku 1930, politická obec Turňa, budovu odkúpila za kúpnu cenu 150 000 Kčs a tú istú peňažnú sumu zaplatila za renováciu budovy, kde sa zriadil Úrad verejného notára a byty pre dvoch notárov.

(záznam z kroniky, rok 1941)

HISTÓRIA ŽELEZNIČNEJ TRATE

Výstavba železničnej trate medzi Košicami a Turňou sa začala v roku 1886 za Rakúsko-Uhorskej monarchie, ktorá trvala 5 rokov. V roku 1893, bola trať rozšírená o trasu Turňa – Miškolc. Rozpočet na jeho výstavbu bol veľmi nízky, robotníci ledva dostávali minimálnu mzdu. Pôvodný plán vedenia železničnej trate sa musel zmeniť, z dôvodu pobúrenia roľníkov, ktorí nesúhlasili s rozparcelovaním svojich pozemkov. Výstavba železnice umožnila nielen lepšiu možnosť pre obchodovanie s tovarom, ale otvorila sa tým aj cesta k ekonomickému vývoju obce a k vytvoreniu nových pracovných miest. Počas I. svetovej vojny sa Turňa stala centrom železničnej dopravy, vybudovali sa **posunovače koľajnic** a výhrevňa, v ktorom prebiehala príprava lokomotívy na jazdu. Tieto stavby sa po rokoch demontovali, ale v roku 1920 bola opäť postavená nová tehlová budova výhrevne. V roku 1919, podnikateľ Freiman nechal vybudovať železničnú trať, ktorá viedla do neďalekého kameňolomu blízko Hostoviec a v roku 1935 sa na železničnú stanicu zaviedla aj električka. Z modernizácie železnice sa ľudia dlho netešili, lebo počas 2. svetovej vojny sa koľajnice a mosty do značnej miery poškodili. S opravou sa začalo až po skončení vojny. S nasadením početnej pracovnej sily, do ktorého sa zapojila aj armáda, bola železnica za 14 mesiacov obnovená a v roku 1946 spustená aj doprava.

S rozšírením železničnej trate o úsek Turňa – Rožňava sa začalo v roku 1951. Po ukončení prác, bola železnica, dňa 23. januára 1955, slávnostne odovzdaná do prevádzky, cez ktorú prešla prvá vlaková súprava ťahaná parnou lokomotívou.

Vedúci železničnej stanice, Ondrej Gašpar sa postaral o to, aby vybavenie stanice bolo postupne zmodernizované. Vo funkcii vedúceho pôsobil od roku 1964 do roku 1982.

V roku 1966 bola železničná stanica rozšírená o štyri páry koľajnic, z ktorých tri viedli ku kameňolomu pri Včelároch. V tom istom roku začali s montovaním nových elektrických zariadení pre účely lepšieho osvetlenia stanice. Modernizáciou prešli aj vlaky a parné lokomotívy postupne nahradili lokomotívy poháňané dieselovým motorom.

(zdroj: staré dokumenty)

ZÁVER

HLAVNÉ UDALOSTI NA SLOVENSKU V ROKU 2013

Mesto **Košice** bolo držiteľom titulu **Európske hlavné mesto kultúry** pre rok **2013** spolu s francúzskym mestom Marseille.

V roku 2008 zvíťazili Košice s projektom *Interface 2013* nad ostatnými slovenskými kandidujúcimi mestami, Nitrou, Martinom a Prešovom a stali sa tak prvým slovenským mestom s týmto titulom.

Pre kauzu SPP premiér Robert Fico čelil odvolávaniu zo strany opozície. Šéf parlamentu Pavol Paška prerušil mimoriadnu schôdzu a jej pokračovanie stanovil na večernú hodinu 17. septembra. Nočné rokovanie sa skončilo škandalom, ktorý prebil aj samotnú kauzu SPP.

Počas nočného rokovania sa strhla v parlamente potýčka, v ktorej poslanci Smeru pod údajne vplyvom alkoholu fyzicky zaútočili na poslanca OĽaNO Jozefa Viskupiča. Chceli si totiž so sebou odniesť papierovú maketu premiéra Fica, ktorú priniesol Igor Matovič, keďže skutočný premiér opustil rokovaciu sálu hneď po svojom prejave v úvode rokovania.

Opozícii sa nakoniec nepodarilo premiéra Fica odvolať. Ostatné opozičné strany neskôr vyčítali strane Igora Matoviča, že premrhali príležitosť poukázať na podrobnosti kauzy, namiesto toho sa do centra pozornosti médií dostala bitka v parlamente.

V septembri sa spustila na Slovensku bločková lotéria. U ľudí vyvolala doslova ošiaľ. Do prvého zberovania, ktoré prebehlo 30. septembra, zaregistrovali vyše 7 miliónov bločkov. Ministerstvo financií bolo s celou akciou mimoriadne spokojné. Daniari zaznamenali vyšší výber DPH.

Začiatkom októbra sa zdravotné sestry snažili upozorniť vládu na svoju zlú situáciu. V parku pred Úradom vlády postavili stany a strávili tam v chladnom počasí tri dni. Protestom chceli upozorniť na svoje požiadavky týkajúce sa zvýšenia platov ošetrovateľov a zvýšenie rozpočtu zdravotníctva. Za sestrami prišla ministerka zdravotníctva Zuzana Zvolenská i premiér Robert Fico. Zastavili sa pri nich aj viacerí ďalší politici. Sestry neskôr tvrdili, že išlo skôr len o zdvorilostnú návštevu. Fico na stretnutí ponúkol sestram, že sa bude snažiť riešiť situáciu s ich platmi vo verejnom sektore, teda v zdravotníckych zariadeniach, na ktoré má štát dosah.

Robert Bezák po vyše roku od svojho odvolania z postu trnavského arcibiskupa odišiel zo Slovenska. Začiatkom decembra sa presťahoval do talianskeho Bussolenga, v tamojšom kláštore redemptoristov začal život rehoľníka.

Premiér Robert Fico 18. decembra oznámil svoju kandidatúru na prezidenta. Až do volieb, ktorých prvé kolo sa má konať 15. marca 2014, bude vykonávať funkciu predsedu vlády. Okrem toho oznámil, že ak bude zvolený za prezidenta, vzdá sa vedenia Smeru. Novým šéfom strany sa podľa jeho slov stane jeden z jej podpredsedov.

Slovenska sa tento rok dotkol terorizmus a nestabilná situácia na Blízkom Východe ako ešte nikdy v modernej histórii krajiny.

Vyššie dvesto dní strávili v iránskom väzení dvaja slovenskí paraglajdisti Pavol Šeliga a Marek Stolarčík pre podozrenia zo špionáže. Irán pôvodne v máji zadržal osem Slovákov, šiestich prepustil koncom augusta. Len vo februári sa pritom z krajiny vrátil Slováčok Matej Valúch, ktorého tam polícia zadržovala takmer pol roka ako agenta CIA.

Dvaja slovenskí horolezci Peter Šperka a Anton Dobeš sa v júni stali obeťami teroristického útoku v Pakistane. Spolu tam pod horou Nanga Parbat zomrelo jedenásť ľudí.

Na vojenskej základni v afganskom Kandaháre v júli po teroristickom útoku zomrel slovenský vojak Daniel Kavuliak. Ďalší dvaja boli zranení ťažko a štyria ľahko. Útočníkovi Lambarovi

Chánovi sa podarilo po zadržaní z väzenia utiecť.

27. decembra zomreli v Kábule dvaja slovenskí vojaci Edmund Makovník a Patrik Fraštia z elitnej jednotky 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline.

Júnové povodne v hlavnom meste boli viac atrakciou, než pohromou. Aj keď voda na niektorých miestach presakovala, bariéry postavené po veľkých povodniach v roku 2002 mesto ochránili. Vysoká voda tak nespôsobila ani zďaleka také škody, ako na hornom toku Dunaja v Nemecku a Rakúsku. Dunaj mal historicky najvyšší prietok a hladina stúpila až na 1031 centimetrov, čo je viac ako v roku 2002. Zaplavilo iba pár oblastí.